

СТАНОВИЩЕ

От: *проф. д-р Силвия Трифонова Трифонова-Праматарова;*
УНСС, катедра „Финанси“, Финансово-счетоводен факултет;
Научна специалност „Финанси, парично обръщение, кредит и
застраховка“

Относно: *дисертационен труд за присъждане на образователна и научна*
степен „доктор“ по научна специалност „Финанси, парично
обръщение, кредит и застраховка“ в УНСС.

Автор на дисертационния труд: *Мехмед Лятиф Расим*
Тема на дисертационния труд: *Ролята на преките чуждестранни*
инвестиции за ускоряване на икономическото развитие на
България

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 3062/10.11.2023 г. на Зам.-ректора по НИД и МС на УНСС.

1. Информация за дисертанта

Дисертантът се е обучавал по докторска програма към *катедра „Финанси“, Финансово-счетоводен факултет* на УНСС по *научна специалност „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“* съгласно Заповед № 1355/15.06.2020 на Ректора на УНСС г. Обучението е осъществено в *свободна форма* в периода юни 2020 г. – ноември 2023 г.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертационният труд съдържа въведение, четири глави, заключение, научни приноси, списък на използваната литература и приложения. Дисертационният труд е в общ обем от 224 страници.

Темата за ролята на ПЧИ за развитието на икономиката е с безспорна актуалност. Тя е обект на множество научни изследвания и дискусии, което я прави доста трудна за експериментална научноизследователска работа, тъй като вече твърде много е написано и изследвано по нея.

Формулирани са цел и задачи на изследването, обект и предмет на изследването, изследователска теза.

Целта на дисертационния труд е да се анализира ролята на ПЧИ за икономическото развитие на България. За постигането на целта са посочени **5 изследователски задачи**: 1) Да се разгледат теоретичните аспекти, свързани с проблематиката; 2) Да се изготви инструментариум за провеждане на изследването и да се подберат показатели за изследване; 3) Да се измери ефекта от ПЧИ върху икономическото развитие на страната на базата на изготвения инструментариум и използваните първични и вторични данни; 4) Да се изведе ролята на ПЧИ за икономическото развитие на страната; 5) Да се сравни ролята на ПЧИ върху икономическото развитие на страни от ЕС.

Предмет на изследване в дисертационния труд е ролята и ефектите от ПЧИ върху икономическото развитие на България, а **обект на изследване** са ПЧИ в България. Изследвани са обемът и динамиката на ПЧИ в България – на база измерване на обема на привлечените ПЧИ, среден темп на нарастване, размер на ПЧИ по държави и относителен дял на ПЧИ в БВП.

Изследователската теза на труда е, че не всички ПЧИ допринасят за ускорено социално-икономическото развитие на България в периода 2008-2021 г., в частност, до адекватен ръст на БВП. Известно е, че както в икономическата литература, така и в приложната икономика доминира разбирането, че ПЧИ имат еднозначно позитивна роля за цялостното социално-икономическо развитие на страната-бенефициент. Повнимателният анализ обаче не потвърждава подобно твърдение автоматично. За да се реализира потенциала на ПЧИ е необходима адекватна икономическа и инвестиционна политика, развити координиращи функции на държавното управление, както и селективен подход при насърчаването на инвестициите във по-високотехнологичните сектори на местната икономика. В противен случай приносът на ПЧИ може да се сведе до скромни резултати и дори да бъде напълно компрометиран.

В труда се използвани следните **научноизследователски методи**, като метод на индукция и дедукция, сравнителен анализ, метод на анализ и синтез, логически подход, системен метод, дескриптивен метод и статистически методи за обработка на данни като корелационен анализ.

Въведението на труда разглежда актуалността, целта и задачите на изследването, обекта и предмета на изследването, изследователската теза, методологията и времевия обхват на изследването, и ограниченията на изследването.

В първа глава на труда са посочени финансовите аспекти на ПЧИ и ролята им за икономическото развитие. Систематизирани са основните теоретични постановки на ПЧИ, техните определящи фактори и макроикономическите ефекти – преки и косвени, и влиянието им върху икономическото развитие на приемащата ги страна.

Втора глава на труда е посветена на методологията на изследването. Ясно е описана методиката на иконометричното изследване за установяване на количествените ефекти от икономическия растеж върху натрупания размер на ПЧИ в българската икономика. Последователно са коментирани източниците и обхватът на данните, методологията на иконометричното изследване чрез прилагането на векторен модел с корекция на грешката (Vector Error Corection Model, VECM), резултатите от иконометричните тестове и изводите от направения анализ. За целите на иконометричното изследване са използвани тримесечни данни за периода от първото тримесечие на 2007 г. до първото тримесечие на 2023 г., включително (динамичните редове са с дължина от 65 наблюдения). Построени са динамични редове на размера (stock) на ПЧИ и на потока (flow) на ПЧИ.

Трета глава на труда е посветена на резултатите от проведеното изследване. Направен е анализ на политиката на България за привличане на ПЧИ и на преките и косвените ефекти от тези инвестиции за икономическото развитие на страната. Анализирани са резултатите от иконометричното изследване за установяване на количествените ефекти от икономическия растеж върху натрупания размер на ПЧИ в икономиката на България. Иконометричното изследване показва наличието на права връзка, произтичаща от икономическия растеж върху размера на ПЧИ както в краткосрочен, така и в дългосрочен план. Описано е по-широкото влияние на състоянието на икономиката чрез прираста на БВП, изменението на брутната добавена стойност, бруто образуването на основен капитал, потока от ПЧИ, състоянието на пазара на труда и нивата на лихвените проценти.

В четвърта глава на труда авторът е формулиран модел за провеждане на ефективна политика за привличане на ПЧИ или т. нар. модел за увеличаване на ПЧИ в страната, базиран на 3 стълба – облекчаване на процедурата за сертифициране на ПЧИ, промяна в

стимулите за привличане на инвестиции и използване на инвестиционен маркетинг.

В заключението са систематизирани основните изводи и обобщения от направения анализ в дисертационния труд.

Списъкът на използваната литература включва общо 176 литературни източника, в т. ч. 119 източника на български език и 57 на английски език, както и специализирани интернет сайтове.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Изпълнени са на прилично ниво поставените цел и задачи на изследването. Хипотезата, че ръстът на БВП влияе върху размера на ПЧИ в икономиката не само в дългосрочен, но и в краткосрочен план, с известно лагово влияние, е потвърдена. Налице е статистически значима права връзка на БВП с размера на ПЧИ в икономиката. Правата връзка на размера на ПЧИ с годишния темп на прираст на БВП и на БДС, размера на бруто образуването на основен капитал, потока от ПЧИ и броя на заетите, макар да не е установена статистическа значимост с всички променливи, показва, че върху размера на ПЧИ въздействат по-силно и други фактори, отколкото е единичното или съвкупно влияние на тези променливи. Същият извод важи и за променливите, за които е установена обратна връзка с размера на ПЧИ – ниво на безработица и лихвени проценти по фирмени кредити в левове. Изследователската теза на труда е потвърдена, т.е. не всички ПЧИ допринасят за ускорено социално-икономическото развитие на България, в частност, до адекватен ръст на БВП.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Извеждането на научните и научно-приложни приноси на един дисертационен труд е изключително важно и показателно за качествата, достойнствата и значението на труда за теорията и практиката.

Приносите на дисертационния труд са групирани в две групи – теоретични и практически. Това не е обичайна практика.

Трябваше приносите да бъдат групирани като научни и научно-приложни приноси.

Някои от посочените приноси на труда, за мен изобщо не са приноси, а имат характер на резултати от научното изследване.

Очевидно Мехмед Ляtif Расим е омаловажил формулирането на приносите на дисертационния си труд или не му е възможно да

формулира приноси.

Например, първият практически принос е незавършено изречение и не я ясно какво се иска да се каже с него.

Приносите не са представени адекватно и омаловажават труда.

Аз извеждам **три научни и научно-приложни приноси** на труда на Мехмед Лятиф Расим:

1. Идентифицирани са слабите страни и затрудненията в политиката на България за привличане на ПЧИ и за използване на предвидените стимули и мерки от инвеститорите.

2. Изведен е модел за увеличаване на ПЧИ в страната, основан на 3 стълба – облекчаване на процедурата за сертифициране на ПЧИ, промяна в инвестиционните стимули и използване на инвестиционен маркетинг.

3. Установени и оценени са количествените ефекти от икономическия растеж върху натрупания размер на ПЧИ в българската икономика на базата на проведено иконометрично изследване, и е изведено разнопосочното влияние на ПЧИ върху икономиката на България.

Според мен третият принос е най-важен, но той пък не е посочен в справката с научните приноси от докторанта.

Явно самият докторант не оценява този свой принос, след като не го е посочил!

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Публикациите по дисертацията са сериозен проблем на докторанта и при оценката на дисертационния му труд. Те понижават цялостното ми впечатление за докторанта и за труда му.

Те нито са посочени в автореферата, както би трябвало, нито в самостоятелна справка на публикациите, а са посочени единствено в Справката за изпълнение на националните минимални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3 от ЗРАСРБ за придобиване на ОНС „доктор“, която сама по себе си е много непрофесионално изготвена.

На практика аз направих детайлен анализ на публикациите на докторанта, какъвто дори той не е направил за самия себе си!

От направения детайлен анализ на публикациите на докторанта установих, че мога да приема само 3 публикации по дисертацията му:

- Два доклада, респ. към Шеста и Седма научни конференции, организирани от катедра „Икономикс“ на УНСС, (които не са конференции на младите учени) (респ. № 1 и 2 в т. 7. Статии и доклади, публикувани в неререферирани списания с научно рецензиране или публикувани в колективни тонове информация).

- Един доклад към Четвърта национална научна конференция на ИУ-Варна (№ 3 в т. 7. Статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в колективни томовете информация).

Това формира само 30 точки от публикациите на докторанта, което е необходимият законов минимум.

Критичните ми бележки по отношение на публикациите по дисертацията са посочени по-нататък в становището ми.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът на Мехмед Ляtif Расим е представен както на български език, така и на два езика комбинирани – на български и на английски език.

Авторефератът на Мехмед Ляtif Расим има сериозни пропуски.

1. Голям пропуск е, че в автореферата няма приложена Декларация за оригиналност от докторанта.

В тази декларация се пише, че във връзка с провеждането на процедура за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ докторантът декларира, че:

1. Дисертационният труд „Ролята на преките чуждестранни инвестиции за ускоряване на икономическото развитие на България“ е лично дело на докторанта и той добросъвестно е посочил всички източници на информация, използвани за разработването му.

2. Представените резултати и приноси на дисертационното изследване са оригинални и не са заимствани от чужди изследвания и публикации.

Понеже такава декларация липсва, остава съмнение за оригиналността на дисертационния труд на Мехмед Ляtif Расим.

2. В автореферата не са посочени публикациите на докторанта по дисертацията, които са неотменима част от автореферата.

Публикациите по дисертацията единствено намират израз в Справката за изпълнение на националните минимални изисквания.

Някои от публикациите не са по темата на дисертационния труд.

3. Авторефератът завършва с научните приноси на труда, които както споменах по-горе, не са представени адекватно.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Към дисертационния труд на Мехмед Лятиф Расим имам сериозни критични бележки и препоръки, част от които бяха вече посочени.

1. Неяснота за мен поражда времеви период на изследването. На много места се говори ту за един период, ту за друг период.

Още във въведението на труда на стр. 12 е посочено, че „времеви период на изследването за целите на дисертационния труд е 2008-2021 г. (14-годишен период)“. Този период присъства и в изследователската теза на труда.

Но в Глава 2 на труда на стр. 75 (и не само) пише, че за целите на иконометричното изследване са използвани тримесечни данни за периода от първото тримесечие на 2007 г. до първото тримесечие на 2023 г., включително. Това по-нататък е многократно посочено отново.

Нека докторантът по време на защитата да отговори, защото в изследователската теза на труда не е посочен правилният по-широк период на иконометричното изследване?

Трудът само би спечелил, ако навсякъде се говореше за периода 2007 – 2023 г.

Вторият ми въпрос към докторанта е какви са особеностите на приложения от него векторен модел с корекция на грешката (VECM) в Глава 2 на труда? Има ли недостатъци този модел и какви рискове при анализа на резултатите крие той?

2. Формулирането на приносите на дисертационния труд на Мехмед Лятиф Расим е непрофесионално.

Приносите на труда му имат характер на резултати от научното изследване. Дори първият практически принос е незавършено изречение и не е ясно какво се иска да се каже с него.

3. Сериозна критика е, че няма приложена Декларация за оригиналност от докторанта.

4. Информацията в представената Справка за изпълнение на националните минимални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3 от ЗРАСРБ за придобиване на ОНС „доктор“ на Мехмед Лятиф Расим в голямата си част е погрешна.

Справката за изпълнение на националните минимални изисквания е изготвена изключително непрофесионално.

При това тя дори е сканирана с телефон/таблет (Scanned with CamScanner)!

В Справката за изпълнение на националните минимални изисквания Мехмед Лятиф Расим е посочил общо 4 публикации под печат.

Но няма представени служебни бележки на нито една от публикациите под печат.

Доколкото съм запозната в автореферата може да бъде посочена само 1 публикация под печат.

В Справката за изпълнение на националните минимални изисквания е посочено, че докладът на тема „Ролята на преките чуждестранни инвестиции за ускоряване на икономическото развитие на България“, представен на Осемнадесетата международна научна конференция на младите учени на 06.11.2023 г., носи 30 т., защото е индексирани в CEEOL, а това е световноизвестна бази данни с научна информация.

Световноизвестни бази данни с научна информация са Web of Science и Scopus, а не CEEOL. Поради това тази публикация носи само 10 т.

При това сборникът с доклади от тази конференция тепърва ще се подготвя за издаване.

За него не са издавани служебни бележки. Аз съм председател на организационния комитет на тази конференция и не съм издавала служебна бележка, че докладът на Мехмед Лятиф Расим е приет под печат, тъй като той още не го е изпратил на организаторите на конференцията!

В т. 7. Статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в колективни токове информация, докторантът е посочил конференции, в които е участвал, но дори не знае правилното им наименование, а за сборникът с доклади от едната конференция още не знае, че е излязъл и е написал, че докладът му е под печат! Напълно безотговорно поведение от страна на кандидата!

Става дума за публикациите в т.нар. Шеста и Седма научни конференции, които обаче не са на младите учени, а са организирани от катедра „Икономикс“ на УНСС. Сборникът от Седмата научна конференция дори вече е публикуван, а не е под печат.

Не приемам по-голямата част от публикациите на докторанта, т.е. не приемам 4 от общо 7-те представени публикации в Справката за изпълнение на националните минимални изисквания, а именно:

- Доклад към Monetary Research Center;

- Доклад към Осемнадесета международна научна конференция на младите учени на 06.11.2023 г.;
- Доклад към Трета национална студентска и докторантска конференция във ВУЗФ;
- Доклад към Трета международна конференция „Стратегическо планиране и маркетинг в дигиталния свят“, УНСС.

Някои от публикациите не са по темата на дисертационния труд.

Приемам само 3 публикации (доклада) по дисертацията, т.е. общо 30 точки от тях, което е необходимият законов минимум!

8. Заключение

Поради наличието на научни и научно-приложни приноси на проведеното дисертационно изследване, но предвид на горепосочените съществени критични бележки, макар и с известни резерви, изразявам своето становище „за“ при присъждането на ОНС „доктор“ на Мехмед Лятиф Расим по научна специалност „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“ в УНСС.

03.12.2023 г. / София

Подпис: .....

OPINION

From: *Prof. Dr. Silvia Trifonova Trifonova-Pramatarova;*
UNWE, Department of Finance, Faculty of Finance and
Accounting;
Scientific specialty "Finance, money circulation, credit and
insurance"

Regarding: dissertation for awarding the educational and scientific degree
"doctor" in the *scientific specialty "Finance, money circulation,*
credit and insurance" at the UNWE.

Author of the dissertation: *Mehmed Lyatif Rasim*
Dissertation topic: *The role of foreign direct investments in*
accelerating Bulgaria's economic development

Grounds for presenting the opinion: participation in the composition of the scientific jury for the defense of the dissertation according to Order № 3062/10.11.2023 of the Vice-Rector for Research and International Affairs of the UNWE.

1. Information about the PhD student

The PhD student was trained in a doctoral program at the *Department of Finance, Faculty of Finance and Accounting of the UNWE in the scientific specialty "Finance, money circulation, credit and insurance"* according to the Order № 1355/15.06.2020 of the Rector of the UNWE. The training was carried out in *an independent* form in the period June 2020 – November 2023.

2. General characteristics of the presented dissertation

The dissertation contains an introduction, four chapters, a conclusion, scientific contributions, a list of references and appendices. The dissertation has a total volume of 224 pages.

The topic of the FDI's role in the development of the economy is undeniably relevant. It is the subject of much scientific research and discussion, which makes it quite difficult for experimental research work, as too much has already been written and researched on it.

The purpose and tasks of the research, object and subject of the research, research thesis are formulated.

The goal of the dissertation is to analyze the role of FDI in the economic development of Bulgaria. To achieve the goal, **5 research tasks** are specified: 1) To examine the theoretical aspects related to the problem; 2) To prepare a toolkit for conducting the research and to select research indicators; 3) To measure the effect of FDI on the economic development of the country based on the prepared toolkit and the used primary and secondary data; 4) To highlight the role of FDI in the economic development of the country; 5) To compare the role of FDI on the economic development of EU countries.

The subject of research in the dissertation is the role and effects of FDI on the economic development of Bulgaria, and the **object of research** is FDI in Bulgaria. The volume and dynamics of FDI in Bulgaria were studied – based on the measurement of the volume of attracted FDI, average growth rate, size of FDI by country and relative share of FDI in GDP.

The research thesis of the dissertation is that not all FDI contribute to the accelerated socio-economic development of Bulgaria in the period 2008-2021, in particular, to adequate GDP growth. It is known that, both in economic literature and in applied economics, the understanding that FDI has an unequivocally positive role for the overall socio-economic development of the beneficiary country dominates. However, closer analysis does not automatically confirm such a claim. In order to realize the potential of FDI, an adequate economic and investment policy, developed coordinating functions of the state administration, as well as a selective approach to the promotion of investments in the more high-tech sectors of the local economy are needed. Otherwise, the contribution of FDI can be reduced to modest results and even be completely compromised.

The dissertation uses the following **research methods**, such as induction and deduction method, comparative analysis, analysis and synthesis method, logical approach, system method, descriptive method and statistical data processing methods such as correlation analysis.

The introduction of the dissertation examines the relevance, purpose and objectives of the research, the object and subject of the research, the research thesis, the methodology and time scope of the research, and the limitations of the research.

In the first chapter of the dissertation, the financial aspects of FDI and their role in economic development are indicated. The main theoretical foundations of FDI, their determining factors and macroeconomic effects – direct and indirect, and their impact on the economic development of the host country – are systematized.

The second chapter of the dissertation is devoted to the research methodology. The methodology of the econometric study to establish the quantitative effects of economic growth on the accumulated amount of FDI in the Bulgarian economy is clearly described. The sources and scope of the data, the methodology of the econometric research through the application of the vector error correction model (Vector Error Correction Model, VECM), the results of the econometric tests and the conclusions of the analysis are consistently commented. For the purposes of the econometric study, quarterly data are used for the period from the first quarter of 2007 to the first quarter of 2023 inclusive (dynamic series are 65 observations long). Dynamic series of FDI stock and FDI flow are constructed.

The third chapter of the dissertation is dedicated to the results of the conducted research. An analysis of Bulgaria's FDI attraction policy and the direct and indirect effects of these investments on the country's economic development has been made. The results of the econometric study were analyzed to establish the quantitative effects of economic growth on the accumulated amount of FDI in the Bulgarian economy. Econometric research shows the existence of a direct relationship arising from economic growth on the amount of FDI in both the short and long term. The broader impact of the state of the economy through GDP growth, changes in gross value added, gross fixed capital formation, FDI flows, labor market conditions and interest rate levels is described.

In the fourth chapter of the dissertation, the author formulates a model for conducting an effective policy for attracting FDI or the so-called model for increasing FDI in the country, based on 3 pillars – easing the FDI certification procedure, changing incentives for attracting investments and use of investment marketing.

In the conclusion, the main summaries of the analysis made in the dissertation are systematized.

The bibliography includes a total of 176 literary sources, including 119 sources in Bulgarian and 57 in English, as well as specialized Internet sites.

3. Evaluation of the obtained scientific and scientific-applied results

The goals and objectives of the study have been fulfilled at a decent level. The hypothesis that GDP growth affects the amount of FDI in the economy not only in the long term, but also in the short term, with a certain lag effect, has been confirmed. There is a statistically significant direct relationship of GDP with the amount of FDI in the economy. The direct relationship of the amount of FDI with the annual growth rate of GDP and GDP, the amount of gross fixed capital formation, the flow of FDI and the number of employed, although statistical significance was not established with all variables, shows that on the amount of FDI affects other factors more strongly than the single or combined influence of these variables. The same conclusion applies to the variable ones, for which an inverse relationship has been established with the amount of FDI – unemployment rate and interest rates on company loans in Bulgarian levs. The research thesis of the dissertation is confirmed, i.e. not all FDI contributes to the accelerated socio-economic development of Bulgaria, in particular, to adequate GDP growth.

4. Evaluation of scientific and scientific-applied contributions

Bringing out the scientific and scientific-applied contributions of a dissertation is extremely important and indicative of the qualities, merits and significance of the work for theory and practice.

The contributions of the dissertation are grouped into two groups – theoretical and practical. This is not common practice.

The contributions should be grouped as scientific and scientific-applied contributions.

Some of the mentioned contributions of the dissertation, for me, are not contributions at all, but have the character of results of scientific research.

Evidently, Mehmed Lyatif Rasim has downplayed the formulation of the contributions of his dissertation or is unable to formulate contributions.

For example, the first practical contribution is an incomplete sentence and it is not clear what it wants to say.

Contributions are not presented adequately and detract from the dissertation.

I bring out **three scientific and scientific-applied contributions** of Mehmed Lyatif Rasim's dissertation:

1. The weaknesses and difficulties in Bulgaria's policy for attracting FDI and for using the provided incentives and measures by investors have been identified.

2. A model for increasing FDI in the country was derived, based on 3 pillars – easing the FDI certification procedure, changing investment incentives and using investment marketing.

3. The quantitative effects of economic growth on the accumulated amount of FDI in the Bulgarian economy have been established and evaluated on the basis of an econometric study, and the multidirectional influence of FDI on the Bulgarian economy has been deduced.

In my opinion, the third contribution is the most important, but it is not listed in the reference to the scientific contributions of the doctoral student.

Apparently, the doctoral student himself does not appreciate this contribution of his, since he did not indicate it!

5. Evaluation of dissertation publications

Dissertation publications are a serious problem for the doctoral student and in the evaluation of his dissertation. They lower my overall impression of the PhD student and his work.

They are neither indicated in the abstract, as it should be, nor in an independent reference of the publications, but are indicated only in the Reference for the fulfillment of the national minimum requirements under Art. 2b, para. 2 and 3 of the Law on the development of the academic council in the Republic of Bulgaria for acquisition of educational and scientific degree “doctor”, which in itself is very unprofessionally prepared.

In fact, I did a detailed analysis of the PhD student’s publications that even he didn’t do for himself!

From the detailed analysis of the PhD student’s publications, I found that I can only accept 3 publications on his dissertation:

- Two papers, respectively for the Sixth and Seventh Scientific Conferences organized by the Economics Department of the UNWE, (which are not conferences of young scientists) (respectively No. 1 and 2 in item 7. Articles and papers published in non-refereed peer-reviewed journals or published in collective volumes of information).
- One paper for the Fourth National Scientific Conference of UE-Varna (No. 3 in item 7. Articles and papers published in non-refereed peer-reviewed journals or published in collective volumes of information).

This forms only 30 points of the PhD student’s publications, which is the required legal minimum.

My critical comments regarding the dissertation publications are set out further in my opinion.

6. Evaluation of the abstract

The abstract of Mehmed Lyatif Rasim is presented both in Bulgarian and in two languages combined – in Bulgarian and in English.

Mehmed Lyatif Rasim’s abstract has serious flaws.

1. A big omission is that there is no attached Declaration of Originality from the doctoral student in the abstract.

In this declaration, it is written that in connection with the conduct of the procedure for acquiring the educational and scientific degree “doctor”, the doctoral student declares that:

1. The dissertation “The role of foreign direct investment in accelerating the economic development of Bulgaria” is the personal work of the doctoral student and he has in good faith indicated all sources of information used for its development.

2. The presented results and contributions of the dissertation research are original and are not borrowed from foreign research and publications.

Since such a declaration is missing, doubt remains about the originality of Mehmed Lyatif Rasim’s dissertation.

2. The doctoral student’s dissertation publications, which are an irrevocable part of the thesis, are not indicated in the abstract.

Dissertation publications are only reflected in the Reference for Fulfillment of National Minimum Requirements.

Some of the publications are not on the topic of the dissertation.

3. The abstract ends with the scientific contributions of the dissertation, which, as I mentioned above, are not adequately presented.

7. Criticisms, recommendations and questions

I have serious critical comments and recommendations for Mehmed Lyatif Rasim’s dissertation, some of which have already been mentioned.

1. The time period of the study creates ambiguity for me. In many places, one period is spoken of, then another period.

Already in the introduction of the dissertation on page 12 it is stated that “the time period of the study for the purposes of the dissertation is 2008-2021 (14-year period)”. This period is also present in the research thesis of the dissertation.

But in Chapter 2 of the dissertation on page 75 (and not only) it is written that for the purposes of the econometric study, quarterly data were used for the period from the first quarter of 2007 to the first quarter of 2023, inclusive. This is repeatedly stated hereafter.

Let the PhD student during the defense answer because the research thesis of the dissertation does not specify the correct broader period of the econometric study?

The dissertation would only win if the 2007-2023 period was everywhere.

My second question to the PhD student is what are the features of his applied vector error correction model (VECM) in Chapter 2 of the dissertation? Are there any downsides to this model and what risks does it pose when analyzing the results?

2. The wording of Mehmed Latif Rasim's dissertation contributions is unprofessional.

The contributions of his dissertation have the character of results of scientific research. Even the first practical contribution is an incomplete sentence and it is not clear what is meant to be said with it.

3. A serious criticism is that there is no attached Declaration of Originality by the PhD student.

4. The information in the presented Reference for the fulfillment of the national minimum requirements under Art. 2b, para. 2 and 3 of the of the Law on the development of the academic council in the Republic of Bulgaria for acquisition of educational and scientific degree "doctor" of Mehmed Lyatif Rasim is largely wrong.

The Reference for the fulfillment of the national minimum requirements was prepared in an extremely unprofessional manner.

Moreover, it is even scanned with a phone/tablet (Scanned with CamScanner)!

In the Reference for the implementation of the national minimum requirements, Mehmed Lyatif Rasim has indicated a total of 4 publications under seal.

But there are no service notes submitted on any of the publications in print.

As far as I know, only 1 publication in print can be listed in the author's reference.

In the Reference for the implementation of the national minimum requirements, it is stated that the paper entitled "The role of foreign direct

investments in accelerating the economic development of Bulgaria”, presented at the Eighteenth International Scientific Conference of Young Scientists on 06.11.2023, has 30 points, because it is indexed in CEEOL, which is a world-renowned database of scientific information.

World-renowned databases of scientific information are Web of Science and Scopus, not CEEOL. Therefore, this publication carries only 10 points.

However, the proceedings of this conference are still being prepared for publication.

No official notices have been issued for him. I am the chairperson of the Organizing committee of this conference and I have not issued a memo that Mehmed Lyatif Rasim’s paper has been accepted under seal because he has not yet sent it to the conference organizers!

In item 7. Articles and papers published in non-refereed peer-reviewed journals or published in collective volumes of information, **the doctoral student has indicated conferences in which he participated, but he does not even know their correct name, and for the Proceedings from one conference more he does not know that he has gone out and written that his paper is under seal! Completely irresponsible behavior on the part of the candidate!**

It is about the publications in the so-called The Sixth and Seventh Scientific Conferences, which, however, are not for young scientists, but are organized by the Department of Economics of the UNWE. The Proceedings from the Seventh Scientific Conference have even already been published and are not in print.

I do not accept most of the PhD student’s publications, i.e. I do not accept 4 of the 7 publications presented in the Reference for the fulfillment of the national minimum requirements, namely:

- Paper to the Monetary Research Center;
- Paper for the Eighteenth International Scientific Conference of Young Scientists on 06.11.2023;
- Paper for the Third National Student and Doctoral Conference at the VUZF University;
- Paper for the Third International Conference “Strategic Planning and Marketing in the Digital World”, UNWE.

Some of the publications are not on the topic of the dissertation.

I accept only 3 publications (conference papers) on the dissertation, i.e. a total of 30 points from them, which is the required legal minimum!

8. Conclusion

Due to the presence of scientific and scientific-applied contributions of the conducted dissertation research, but in view of the above-mentioned

essential critical remarks, albeit with some reservations, I express my opinion "for" in awarding the educational and scientific degree "doctor" to Mehmed Lyatif Rasim in the scientific specialty "Finance, money circulation, credit and insurance" at the UNWE.

03.12.2023 / Sofia

Signature: .....